

УДК 332.142(477+061.1ЄС)

DOI: 10.25140/2411-5215-2019-4(20)-9-18

*Жанна Дерій, Тетяна Зосименко, Наталія Шадура-Никипорець***ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЯК КЛЮЧОВИЙ ПРИНЦИП
ГАЛУЗЕВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА Україна – ЄС***Жанна Дерей, Татьяна Зосименко, Наталья Шадура-Никипорец***ИМПЛЕМЕНТАЦИЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ КАК КЛЮЧЕВОЙ
ПРИНЦИП ОТРАСЛЕВОГО СОТРУДНИЧЕСТВА УКРАИНА – ЕС***Zhanna Derii, Tetiana Zosymenko, Nataliia Shadura-Nykyropets***THE IMPLEMENTATION OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT
AS A CORE PRINCIPLE OF THE EU – UKRAINE SECTORAL COOPERATION**

Реалізація Цілей сталого розвитку (ЦСР) має важливе значення для України, оскільки дозволяє досягти помітних результатів у пріоритетних сферах – здоров'я і благополуччя людей, мир і безпека, майбутнє дітей, економічний розвиток, соціальний захист і справедливість, стійка держава, розвиток громад та інші. Актуалізується питання сталого розвитку та досягнення ЦСР з огляду на підписання Україною Угоди про асоціацію. Виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, надає змогу використати можливості економічного розвитку та зростання добробуту, сприяє залученню інвестицій в Україну, дає новий імпульс у розвитку громадянського суспільства, дозволяє дотримуватись високих екологічних стандартів та процедур й знизити ризики негативного впливу на довкілля. Галузева співпраця з Європейським Союзом передбачає дотримання вимог політик, які в умовах глобалізаційного світу повинні розроблятися з урахуванням засад сталого розвитку.

Ключові слова: імплементація; політика; принципи; співробітництво; сталий розвиток; Угода з ЄС.

Бібл.: 15.

Реализация Целей устойчивого развития имеет важное значение для Украины, поскольку позволяет достичь заметных результатов в приоритетных сферах – здоровье и благополучие людей, мир и безопасность, будущее детей, экономическое развитие, социальная защита и справедливость, устойчивое государство, развитие общин и другое. Актуализируется вопрос устойчивого развития и достижения целей учитывая подписание Украиной Соглашения об ассоциации. Выполнение Соглашения об ассоциации между Украиной и ЕС, дает возможность использовать возможности экономического развития и роста благосостояния, способствует привлечению инвестиций в Украину, дает новый импульс в развитии гражданского общества, позволяет придерживаться высоких экологических стандартов и процедур и снизить риски негативного воздействия на окружающую среду. Отраслевое сотрудничество с Европейским Союзом предусматривает соблюдение требований политик, которые в условиях глобализационного мира должны разрабатываться с учетом принципов устойчивого развития.

Ключевые слова: имплементация; политика; принципы; сотрудничество; устойчивое развитие; Соглашение с ЕС.

Библ.: 15.

The implementation of Sustainable Development Goals (SDGs) is important for Ukraine, as it allows us to achieve tangible results in the priority areas – human health and well-being, peace and security, the future of children, economic development, social protection and justice, a sustainable state, community development and more. The issue of sustainable development and achievement of the SDGs is being updated with a view to the signing of the Association Agreement by Ukraine. The implementation of the EU-Ukraine Association Agreement provides an opportunity to take advantage of economic development and prosperity, promotes investment in Ukraine, gives a new impetus to the development of civil society, allows you to adhere to high environmental standards and procedures and reduce the risk of adverse environmental impacts. Sectorial cooperation with the European Union envisages compliance with the policy requirements that must be developed in the context of a globalizing world, taking into consideration principles of sustainable development.

Keywords: mplementation; policy; principles; cooperation; sustainable development; Agreement with the EU.

References: 15.

JEL Classification: Q56

Постановка проблеми. Саміт ООН зі сталого розвитку, який відбувся у 2015 р. у межах 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН, затвердив нові орієнтири розвитку для світу. Підсумковим документом Саміту «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» було затверджено 17 Цілей Сталого Розвитку та 169 завдань [11].

З метою забезпечення національних інтересів України щодо сталого розвитку економіки, громадянського суспільства й держави для досягнення зростання рівня та якості життя населення, додержання конституційних прав і свобод людини та громадянина було прийнято Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» [7].

Реалізація Цілей сталого розвитку (ЦСР) має важливе значення для України, оскільки дозволяє досягти помітних результатів у пріоритетних сферах – здоров'я і добробуту людей, мир і безпека, майбутнє дітей, економічний розвиток, соціальний захист і справедливість, стійка держава, розвиток громад та інше. Актуалізується питання сталого розвитку та досягнення ЦСР з огляду на підписання Україною Угоди про асоціацію. Виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, яка є найглибшим інтеграційним документом із країною-партнером сьогодення, надає змогу використати можливості економічного розвитку та зростання добробуту, сприяє залученню інвестицій в Україну, дає новий імпульс у розвитку громадянського суспільства, дозволяє дотримуватись високих екологічних стандартів та процедур і знизити ризики негативного впливу на довкілля.

Галузева співпраця з Європейським Союзом передбачає дотримання вимог політик, які в умовах глобалізаційного світу повинні розроблятися з урахуванням засад сталого розвитку, оскільки саме такий вектор розвитку відповідає потребам сучасності, не впливаючи на здатність майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби. Також актуалізує проблему дослідження той факт, що для досягнення сталого розвитку надзвичайно важливо гармонізувати три основні елементи: економічне зростання, соціальну інтеграцію та охорону навколишнього середовища. Ці елементи взаємопов'язані, і всі вони мають вирішальне значення для добробуту окремих людей та суспільств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні наукові дослідження у сфері сталого розвитку та європейської інтеграції є цариною наукових інтересів багатьох як закордонних так і вітчизняних авторів.

Основні риси національного концепту сталого розвитку, що ґрунтуються на розкритті специфіки формування суспільних відносин, зокрема, у філософії постмодернізму, розглядає І. К. Бистряков. На його думку, стратегія подальшого сталого розвитку пов'язана з механізмами корпоратизації економічного простору й капіталізацією природних ресурсів, що забезпечують відтворення гармонійного довкілля [1].

В. В. Трофимова у своїх працях акцентує увагу на тому, що існують об'єктивні та суб'єктивні чинники, які унеможливають реалізацію цієї концепції в умовах індустріального способу виробництва [9].

Дослідженню досвіду країн Євросоюзу в реалізації стратегій сталого розвитку присвячено роботи С. Д. Макосій [5]. Інституційна складова європейської інтеграції є предметом дослідження С. Гоці, Е. Бредні, Дж. Вейлера, Г. Дейвіса, М. Джейніса та ін.

Підписання Угоди створило передумови для гармонізації українського законодавства з правом Європейського Союзу (ЄС), проте й окреслило проблеми, які постали перед Україною. Цей напрям досліджує В. І. Ямков [12], В. Муравйов, С. М. Ратушний та ін.

Окремі напрямки галузевої співпраці з ЄС досліджують І. М. Грабинський, Р. В. Міхель [2], А. М. Яншина [13], Н. М. Шмиголь, В. М. Геєць, Ю. Й. Герасим, В. В. Матвеев, І. І. Вітер. Питання практичної реалізації євроінтеграційного курсу України шляхом задіяння механізмів транскордонного співробітництва вивчали В. І. Артёмов, Н. М. Ільченко, Н. А. Мікула, В. С. Кравців, А. О. Краснейчук.

Сучасна наука пропонує широкий пласт наробок з питань євроінтеграції, однак наразі відсутні дослідження, які б містили системний підхід до аналізу імплементації Положень угоди за окремими напрямками співпраці в контексті сталого розвитку.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Зважаючи на особливу актуальність проблеми, пов'язаної з розвитком суспільства на принципах сталості та орієнтир на Цілі сталого розвитку, підписання Угоди Україна – ЄС, виникає необхідність у дослідженні галузевої співпраці з ЄС, на предмет їх відповідності цілям сталого розвитку.

Мета статті. Головною метою роботи є вивчення процесів галузевої співпраці Україна – ЄС на предмет досягнення цілей сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу. Згідно з Угодою про асоціацію Україна здійснює з ЄС галузеву співпрацю у сферах та секторах, які мають стратегічне значення для економіки країни та її добробуту. Така співпраця ґрунтується на принципах та вимогах Європейської політики, які адаптуються до національних політик за окремими напрямками співпраці. В основу специфічних принципів покладено загальні принципи, на яких базується діяльність інституцій ЄС та суб'єктів: правосуб'єктності; субсидіарності; пропорційності; концентрації; програмування; розподілу компетенцій; партнерства; відкритості; залучення; рівноваги; співпраці та ін.

Питання галузевого співробітництва України та ЄС містяться в Розділі V «Економічне та галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію, крім того, Угода про асоціацію містить окрему главу, покликану збалансувати економічні інтереси країни з соціальною та екологічною політикою. Про це йдеться в 13 главі Угоди «Торгівля та сталий розвиток». Вона передбачає, що Україна повинна забезпечити високий рівень охорони довкілля та праці, а економічний розвиток країни має сприяти цьому процесу, тобто норми 13 глави закладають базис сталості для співпраці України з європейським співтовариством. Саме ЦСР слугуватимуть основою для інтеграції зусиль, спрямованих на забезпечення економічного зростання, соціальної справедливості та раціонального природокористування, що передбачено Угодою.

Поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі (ПВЗВТ) є частиною Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом та надає Україні можливості для модернізації її торговельних відносин та економічного розвитку. Інструментами для цього є відкриття ринків шляхом поступового скасування митних тарифів, надання безмитного доступу в межах квот, а також масштабна гармонізація українських законів, норм та стандартів із тими, що діють у ЄС у різних прямо або опосередковано пов'язаних із торгівлею секторах.

Напрямок співпраці між Україною та ЄС у межах виконання Угоди про асоціацію «Галузева співпраця» регламентується відповідним Розділом V Угоди про асоціацію «Економічне та галузеве співробітництво» та передбачає співпрацю в таких секторах.

1. Енергетика.

ЄС активно сприяє перетворенню Європи в низьковуглецеве суспільство та оновлює законодавство для сприяння необхідним приватним та державним інвестиціям у перехід на чисту енергію. Це має бути вигідним для планети, економіки та споживачів. Перехід до низьковуглецевої економіки має на меті створити стійкий енергетичний сектор, який стимулюватиме економічне зростання, інновації та створення робочих місць. Такі дії спрямовані на покращення якості життя, збільшення пропозиції доступної споживачам енергії. Узгоджений і скоординований підхід ЄС забезпечує реальний вплив на боротьбу зі зміною клімату на всьому континенті.

Одним із головних євроінтеграційних завдань у сфері електроенергетики є інтеграція об'єднаної енергетичної системи України до Союзу центральноєвропейської електричної мережі відповідно до вимог Європейської мережі операторів систем передачі електроенергії. Угода передбачає співпрацю ЄС і України в частині встановлення привабливого та стабільного інвестиційного клімату; сприяння енергоефективності та енергоощадження; розвитку та підтримки відновлювальної енергетики з урахуванням принципів економічної доцільності та охорони навколишнього середовища, а також альтернативних видів палива; просування Механізму спільного запровадження Кіотського протоколу з метою зменшення викидів парникових газів. Завдяки співпраці за даним напрямом досягаються ЦСР: 7, 13.

2. Співпраця на макрорівні.

Економіка Європейського Союзу є однією з найбільш відкритих у світі. Вільна торгівля між державами-членами є одним із принципів, що лежать в основі ЄС, Саме тому Союз співпрацює працює з відкритим світом.

Україна розбудовує ринкову економіку та поступово наближає свою політику до політики ЄС відповідно до основоположних принципів макроекономічної стабільності, збалансованості державних фінансів і платіжного балансу. ЄС пропонує законодавство та політику для сприяння належному управлінню та людському та економічному розвитку. Законодавство ЄС стосується, серед іншого, таких питань, як боротьба з голодом та захист природних ресурсів. Ця співпраця дозволить Україні орієнтуватись на досягнення ЦСР 1, 2, 8, 10, 17.

3. Співпраця у сфері довкілля.

Сьогодні в ЄС діють жорсткі екологічні стандарти. Уряди ЄС та національних держав поставили чіткі цілі щодо формування європейської екологічної політики до 2020 року та в довгостроковій перспективі до 2050 р. Спеціальні дослідницькі програми, а також відповідне законодавство та фінансування підтримують цю політику. Такими цілями визначено захист, збереження та вдосконалення природних ресурсів ЄС, перетворення економіки ЄС на ресурсоефективну, зелену та конкурентну з низьким вмістом вуглецю, захист населення від екологічного тиску та загроз здоров'ю та добробуту. Захист навколишнього середовища та інновації сприяють створенню нових можливостей для підприємництва та зайнятості. Зелене зростання є ключовим елементом політики. ЄС також відіграє ключову роль у просуванні сталого розвитку на глобальному рівні.

Угода передбачає сприяння торгівлі та іноземних інвестицій у екологічно чисті товари та послуги, використання збалансованих джерел відновлюваної енергії та енергозберігаючих продуктів і послуг, екологічне маркування товарів. Також передбачається розвиток та зміцнення співробітництва з питань охорони навколишнього середовища й сприяння реалізації довгострокових цілей сталого розвитку й зеленої економіки. Законодавство України повинно бути адаптовано до європейського в частині управління довкіллям, якості атмосферного повітря, управління відходами та ресурсами, якості води та управління водними ресурсами, охорони природи, промислового забруднення та техногенних загроз, зміни клімату та захисту озонового шару, генетично модифікованих організмів. Цей напрям співпраці базується на досягненні ЦСР: 6, 7, 11, 12, 13, 14, 15.

4. Транспорт.

Транспорт має важливе значення для європейської інтеграції та вільного руху людей, товарів та послуг. Це важливий сектор економіки, який становить понад 9 % у структурі валової доданої вартості. Співпраця у сфері транспорту орієнтується на автомобільний, залізничний, морський, внутрішній водний види транспорту. Значна увага приділяється безпеці на транспорті та розвитку цифрових транспортних коридорів через впровадження цифрових технологій на транспорті, у логістиці, управлінні вантажними перевезеннями та їх державним управлінням. Зі збільшенням мобільності сучасних суспільств політика ЄС орієнтована на підтримку транспортних систем у вирішенні їхніх основних проблем, які включають: затори руху, паралізуючи як дорожній, так і повітряний рух; сталий розвиток: більшість енергетичних потреб у транспорті все ще задовольняється нафтою, що несприятливо з економічного та екологічного погляду, якість повітря; інфраструктура: якість транспортної інфраструктури відрізняється між країнами-членами; конкуренція: європейський транспортний сектор стикається з посиленням конкуренції з боку швидко зростаючих світових транспортних ринків.

Транспортна політика ЄС стимулює економіку Європи, оскільки підтримує побудову сучасної інфраструктурної мережі, що забезпечує безпечне та швидше пересування. Водночас транспортна політика орієнтується на стійкі та цифрові рішення в цій галузі. Використання інноваційних транспортних засобів відіграє важливу роль з погляду цілей ЄС у сфері клімату та енергетики.

Це дасть змогу розв'язати суттєву частину транспортних проблем та підвищити ефективність перевезень, а також така співпраця орієнтується на досягнення ЦСР – 9, 11, 12, 14, 15.

5. Наука і технології.

Інвестиції в дослідження та інновації – це інвестиції в майбутнє Європи. Вони дозволяють конкурувати на світовому ринку та підтримувати унікальну соціальну модель. Вони допомагають підвищити рівень життя населення, допомагаючи вирішити соціальні проблеми.

Відкриті інновації, відкрита наука та відкритість до світу – це три основні цілі науково-дослідної та інноваційної політики ЄС.

Співпраця України орієнтується на наукове та технологічне співробітництво з метою як наукового розвитку як такого, так і зміцнення свого наукового потенціалу для вирішення національних та глобальних викликів. Крім того, відповідно до Глави 8 Розділу V Угоди про асоціацію між Україною та ЄС сторони сприяють розвитку взаємовигідної співпраці у сфері цивільних космічних досліджень та використання космічного простору. Сторони зміцнюють своє співробітництво щодо розвитку інформаційного суспільства на користь приватних осіб і бізнесу через забезпечення загальнодоступності інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та через кращу якість послуг за доступними цінами. Це також полегшить доступ до ринків послуг електронних комунікацій, що сприятиме конкуренції та надходженню інвестицій в цю галузь. Сталість такої співпраці базується на досягненні 8, 9, 11 та 12 ЦСР.

6. Промисловість та підприємництво.

Політика ЄС сприяє підвищенню конкурентоспроможності промисловості та підприємництва в ЄС, а також створенню робочих місць та економічному зростанню, підтримуючи сприятливе для бізнесу середовище. В епоху глобалізації та посилення конкуренції з боку країн, що розвиваються, довгостроковий економічний процвітання Європи залежить від співпраці з країнами-партнерами. Дослідження та інновації відіграють ключову роль у розвитку технологій та стратегій, які забезпечать майбутнє виробничої галузі Європи. Відповідно до статті 382 Розділу V Угоди про асоціацію, Україна та Сторона ЄС зобов'язалися обмінюватися інформацією про становище, перспективи розвитку, забезпечення сталого розвитку і заходи щодо прискорення процесу реструктуризації видобувної та металургійної галузі.

Культурні аспекти присутні в багатьох сферах політики ЄС, включаючи сфери освіти, досліджень, соціальної політики, регіонального розвитку та зовнішніх відносин. Створення та просування культури в інтерактивному та глобалізованому світі нерозривно пов'язане із використанням цифрових медіа та технологій. ЄС сприяє політичній співпраці в галузі культури з національними урядами та міжнародними організаціями. Так співпраця у сфері туризму базується на трьох основних принципах: повага самобутності та інтересів місцевих громад, особливо в сільській місцевості; важливість культурної спадщини; чітка взаємодія між туризмом та захистом навколишнього середовища.

Відповідно до Угоди про асоціацію (стаття 415 Глави 20 «Захист прав споживачів» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво») Україна взяла на себе зобов'язання забезпечити високий рівень захисту прав споживачів та досягнути сумісності української системи захисту прав споживачів з аналогічними системами держав-членів ЄС. Запровадження ефективної системи захисту прав споживачів сприятиме не лише підвищенню рівня задоволеності споживачів отриманими товарами та послугами, а й захисту чесної конкуренції, яка також відіграє важливу роль у задоволенні економічних інтересів, адже конкуренція між компаніями сприяє підвищенню ефективності виробництва та за рахунок інновацій наповнює ринок новими товарами підвищеної якості. Названі напрямки співпраці орієнтуються на досягнення ЦСР 7, 8, 9, 11, 12.

7. Сільське господарство і рибальство.

Сьогодні в країнах ЄС сільське господарство та харчова промисловість та супутні послуги забезпечують понад 44 млн робочих місць, а 20 млн людей працюють лише в аграрному секторі. Сільське господарство нині перебуває під впливом змін клімату на

біорізноманіття, якості ґрунтів та води, а також глобальними вимогами ринку. Тому сучасні орієнтири аграрної політики ЄС, а саме якість продуктів харчування, заохочення стійких та екологічно чистих практик, інвестування в розвиток сільської місцевості знайшли відображення в напрямках співпраці з Україною в цьому питанні. Аспекти співпраці України та ЄС у сфері сільського господарства та рибальства відображаються у Главі 17 «Сільське господарство та розвиток сільських територій» Розділу V Угоди про асоціацію. Така співпраця спрямована на сприяння розвитку сільського господарства та сільських територій, зокрема шляхом поступового зближення політик та законодавства у таких сферах, як політика якості сільськогосподарської продукції, продуктів харчування та алкогольних напоїв, органічне фермерство, генетично модифіковані зернові, біорозмаїття, стандарти торгівлі рослинами, насінням рослин, продуктами, отриманими з рослин, фруктами та овочами, стандарти торгівлі живими тваринами та продуктами тваринництва. Співпраця в цьому напрямі охоплює не тільки безпосередньо галузь сільського господарства, а й суміжні галузі продукуючи тим самим мультиплікативні ефекти. Відповідно орієнтир такої співпраці на досягнення ЦСР 2, 8, 11, 13, 14, 15.

8. Соціальна сфера.

На життя та роботу в європейському співтоваристві продовжує впливати технологічний прогрес, глобалізація та демографічні зміни. Для вирішення цих проблем ЄС постійно розробляє відповідні політики та законодавчі пропозиції у сфері соціального добробуту через рівні можливості та доступ до зайнятості, чесні умови праці, соціальний захист та соціальне включення.

Політика ЄС у галузі охорони здоров'я насамперед зосереджена на захисті та вдосконаленні здоров'я, забезпеченні рівного доступу до сучасної та ефективної охорони здоров'я для всіх, а також координації реагування на будь-які серйозні загрози здоров'ю, що зачіпають більш ніж одну країну ЄС.

ЄС підтримує держави-члени в наданні громадянам освіти та навчання на найвищому рівні через впровадження концепції навчання та мобільності протягом усього життя, підвищення якості та ефективності навчання, розвиток творчості, інноваційності та підприємництва. Сприяння зближенню України та ЄС у сфері вищої освіти, відбувається в рамках Болонського процесу, така співпраця поглиблює співробітництво між закладами вищої освіти, розширює можливості закладів вищої освіти.

Угодою про асоціацію передбачена співпраця України з ЄС у сфері культури та охоплює такі сфери та завдання:

- сприяння розширенню та покращенню культурних обмінів, мобільності об'єктів мистецтва та митців;
- заохочення міжкультурного діалогу громадянського суспільства України та ЄС;
- співпраця в межах міжнародних форумів/організацій, таких як ЮНЕСКО й Рада Європи. Розвиток культурного розмаїття, збереження та оцінка культурної, історичної спадщини;
- розвиток культурної індустрії в Україні та ЄС (впровадження положень Конвенції ЮНЕСКО про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження 2005 року).

Враховуючи на значний спектр співпраці у соціальній сфері, окреслюється значний перелік ЦСР, які досягаються – 1, 2, 3, 4, 5, 10, 11, 16, 17.

9. Громадянське суспільство.

Питання розбудови громадянського суспільства регулюється Главою 26 розділу V Угоди про асоціацію ЄС - Україна. Співпраця між Сторонами у цій сфері охоплює такі напрями:

- розширення контактів та взаємний обмін досвідом між секторами громадянського суспільства (д ГС) в Україні та державах-членах ЄС;

- залучення організацій ГС до реалізації проєктів Угоди про асоціацію, зокрема моніторингу її виконання;

- популяризація України, зокрема її історії та культури серед країн ЄС;

- інформування про діяльність ЄС в українських ЗМІ, зокрема про базові цінності, функціонування інституцій та основні політики Європейського Союзу.

- сприяння процесу інституційної розбудови та консолідації організацій громадянського суспільства. Дана співпраця орієнтована на досягнення 5 та 17 ЦСР.

10. Транскордонне співробітництво і регіональне співробітництво.

Регіональна політика ЄС застосовується до всіх регіонів та міст і має на меті сприяти зростання та зайнятості, покращенню якості життя за допомогою інвестицій. Завдяки цій активній формі солідарності ЄС жителі менш розвинених регіонів можуть скористатися можливостями, які пропонує найбільший ринок світу.

Двосторонні домовленості щодо сприяння розвитку двостороннього транскордонного та регіонального співробітництва закріплені Главою 27 розділу V Угоди. Ці домовленості стосуються як національного виміру, що є сьогодні одним із пріоритетів Державної стратегії регіонального розвитку й регіональних стратегій розвитку, так і міжнародного.

Нормативно-правова база, крім національного законодавства, включає також низку міжнародних договорів, які ратифіковані Україною, а також низку міжрегіональних угод транскордонного співробітництва (їх загальна кількість – 375), які сприяють соціальній та економічній конвергенції прикордонних регіонів та створенню нових можливостей для їх розвитку, в тому числі розвитку економічних, соціальних, науково-технічних, екологічних, культурних та інших відносин, обміну досвідом.

Транскордонне та регіональне співробітництво орієнтується на досягнення ЦСР 6, 7, 13, 15, 16.

Висновки і пропозиції. Сучасний глобалізований світ найбільшу вигоду дає саме тим країнам, які об'єднують свої зусилля заради досягнення спільних інтересів та високих показників розвитку. Підписання Угоди є шансом для України стати економічно розвинутою державою, яка володіє незаперечними перспективами на майбутнє.

Угода окреслила новий та якісний рівень співробітництва як у політичній, так і в економічній сфері. Положення УА про створення Поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі є центральним елементом посилення торговельних відносин України з усіма державами-членами ЄС.

Імплементация Цілей сталого розвитку дозволяє підтримувати баланс між цілями економічного зростання, соціально-відповідального бізнесу, зменшення соціальної нерівності та забезпечення екологічної безпеки в країні з огляду на підписання Угоди Україна-ЄС. Для України євроінтеграція визначена наскрізним завданням реформування країни, що дає можливість не лише практично реалізувати політичну асоціацію і економічну інтеграцію України і ЄС у межах асоціації, але також визначити стратегічний курс держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі.

На жаль, у нашій країні відсутні стратегічні документи за такими дуже важливими напрямками: заохочення інвестицій, протидія корупції, легалізація доходів, протидія насильству тощо, тому реалізація Цілей по цих напрямках може бути не досягнута. Крім того, в Україні немає жодного стратегічного документа національного рівня, окрім нової Енергетичної стратегії, розробленого на період до 2030 р., тобто до реалізації ЦСР. Державні органи України не забезпечують повномасштабну імплементацію УА на всіх основних рівнях, відповідно відтермінується досягнення ЦСР. До того ж зрив графіка виконання зобов'язань несе інші ризики для України, а саме: гальмування реальних реформ, на які є запит у суспільства, та втрату довіри партнерів України в ЄС, що суттєво підірве європейську перспективу України. У цьому контексті слід змістити акцент у

пріоритетах діяльності України з нових ініціатив (таких, як Цифровий союз, енергетичний союз тощо) у бік чіткого та послідовного виконання узгодженого плану. Це, у свою чергу, продемонструє партнерам України в ЄС інституційну спроможність України робити наступні кроки в інтеграції до єдиного простору ЄС.

Список використаних джерел

1. Бистряков І. К. Сталий розвиток України: постмодернізм, простір, методологія управління. *Вісник НАН України*. 2012. № 7. С. 47-53.
2. Грабинський І. М., Міхель Р. В. Потенціал розвитку торгівлі послугами України з ЄС після підписання угоди про асоціацію з ЄС. *Економіка та держава*. 2015. № 3. С. 6–10.
3. Дерій Ж. В., Зосименко Т. І. Методика оцінки прогресу економічних реформ: регіональний вимір європейської інтеграції. *Вісник Чернігівського національного технологічного університету*. 2016. № 2. С. 9–17.
4. Євроінтеграція / Міністерство юстиції. URL: <https://minjust.gov.ua/eurointegration>.
5. Макосій С. Д. Зарубіжний досвід реалізації стратегії сталого розвитку. *Молодий вчений*. 2016. № 6 (33). С. 324–328.
6. Оліфіренко Л. Д. Структурні зв'язки інституціонального механізму регулювання розвитку суб'єктів господарювання. *Економічний часопис XXI: науковий фаховий журнал*. 2015. № 155(11-12). С. 51–54. URL: <http://soskin.info/userfiles/file/Economic-Annals-pdf/S155-0011%2811%29051.pdf>.
7. Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019>.
8. Селіверстова Л. С., Паливода О. М. Управління інноваційним розвитком промисловості в країнах Європейського союзу на основі формування кластерної інфраструктури. *Науковий вісник Полісся*. 2017. № 1 (9), ч. 1. С. 185–191.
9. Трофимова В. В. Концепція сталого розвитку як основа постіндустріальних моделей розвитку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. № 8. С. 33–37.
10. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 30.11.2015. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
11. Цілі сталого розвитку: Україна. Національна доповідь 2017. URL: http://www.idss.org.ua/monografii/2017_SDGs_NationalReport.pdf.
12. Ямковий В. І. Гармонізація законодавства України з правом європейського союзу як один з етапів його адаптації до європейських правових стандартів. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 2 (63). С. 33–39.
13. Яншина А. М. Інституційна складова імплементації концепції сталого розвитку у країнах північної Європи. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2014. Вип. 118 (ч. I). С. 172–182. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/viking/db/ftp/univ/apmv/apmv_2014_118_01.pdf.
14. Oficjalny portal Unii Europejskiej. URL: https://europa.eu/european-union/index_pl.
15. Sustainable Society Index - your compass to sustainability. URL: <http://www.ssfindex.com>.

References

1. Bystriakov, I. K. (2012). Stalyi rozvytok Ukrainy: postmodernizm, prostir, metodolohiia upravlinnia [Development of Ukraine: Postmodernism, Space, Management Methodology]. *Visnyk NAN Ukrainy – Bulletin of the National Academy of Sciences of Ukraine*, 7, 47–53 [in Ukrainian].
2. Hrabynskiy, I. M., Mikhel, R. V. (2015). Potentsial rozvytku torhivli posluhamy Ukrainy z YeS pislia pidpysannia uhody pro asotsiatsiiu z YeS [Potential of the development of services trade of Ukraine with the EU after signing the Association Agreement with the EU]. *Ekonomika ta derzhava – Economy and the state*, 3, 6-10 [in Ukrainian].
3. Derii, Zh. V., Zosymenko, T. I. (2016). Metodyka otsinky prohresu ekonomichnykh reform: rehionalnyi vymir yevropeiskoi intehratsii [Methods of evaluation of the economic reforms process: a regional dimension of European integration]. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho tekhnolohichnoho universytetu – Visnyk of Chernihiv National Technological University*, 2, 9–17 [in Ukrainian].
4. Ministry of Justice [Ministerstvo yustytsii]. (n.d.). *Yevrointehratsiia – European Integration*. Retrieved from <https://minjust.gov.ua/eurointegration>.
5. Makosii, S. D. (2016). Zarubizhnyi dosvid realizatsii stratehii staloho rozvytku [Foreign experience on the implementation of sustainable development strategies]. *Molodyi vchenyi – Young scientist*, 6 (33), 324–328 [in Ukrainian].

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

6. Olifirenko, L. D. (2015). Strukturni zviyazky instytutsionalnogo mekhanizmu rehuliuвання rozvytku subiektiv hospodariuvannya [Structural relations of the institutional mechanism for regulating the economic entities development]. *Ekonomichnyi chasopys XXI – Economic Annals-XXI*, 155(11-12), 51–54. Retrieved from <http://soskin.info/userfiles/file/Economic-Annals-pdf/S155-0011%2811%29051.pdf>.

7. Pro tsili staloho rozvytku Ukrainy na period do 2030 roku [On the Sustainable Development Goals of Ukraine for the Period up to 2030]. № 722/2019 (on September 30, 2019). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019>.

8. Seliverstova, L. S., Palyvoda, O. M. (2017). Upravlinnia innovatsiinym rozvytkom promyslovosti v krainakh Yevropeiskoho soiuзу na osnovi formuvannya klasternoї infrastruktury [Management of innovative development of industry in the countries of the European Union on the basis of the cluster infrastructure formation]. *Naukovyi visnyk Polissia – Scientific bulletin of Polissia*, 1 (9) (1), 185-191 [in Ukrainian].

9. Trofymova, V. V. (2010). Kontsepsiia staloho rozvytku yak osnova postindustrialnykh modelei rozvytku [The concept of sustainable development as a basis for post-industrial development models]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investment: practice and experience*, 8, 33–37 [in Ukrainian].

10. Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony [Association Agreement between Ukraine, on the one part, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, on the other part]. (30.11.2015). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011.

11. *Tsili stalogo rozvytku: Ukraina. Natsionalna dopovid 2017 [Goals of sustainable development: Ukraine. National report 2017]*. Retrieved from http://www.idss.org.ua/monografii/2017_SDGs_NationalReport.pdf.

12. Yamkovyi, V. I. (2018). Harmonizatsiia zakonodavstva Ukrainy z pravom yevropeiskoho soiuзу yak odyn z etapiv yoho adaptatsii do yevropeiskykh pravovykh standartiv [Harmonization of the legislation of Ukraine with the law of the European Union as one of the stages of its adaptation to European legal standards]. *Pravovyi chasopys Donbasu – Law magazine of Donbass*, 2 (63), 33–39 [in Ukrainian].

13. Yanshyna, A. M. (2014). Instytutsiina skladova implementatsii kontsepsiї staloho rozvytku u krainakh pivnichnoi Yevropy [Institutional component of the implementation of the sustainable development concept in the countries of northern Europe]. *Aktualni problemy mizhnarodnykh vidnosyn – Topical problems of international relations*, 118 (I), 172-182. Retrieved from http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/viking/db/ftp/univ/apmv/apmv_2014_118_01.pdf.

14. Oficjalny portal Unii Europejskiej. Retrieved from https://europa.eu/european-union/index_pl.

15. Sustainable Society Index – your compass to sustainability. Retrieved from <http://www.ssfindex.com>.

Дерій Жанна Володимирівна – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри теоретичної та прикладної економіки, Чернігівський національний технологічний університет (вул. Шевченка, 95, м. Чернігів, 14035, Україна).

Дерей Жанна Владимировна – доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедры теоретической и прикладной экономики, Черниговский национальный технологический университет (ул. Шевченко, 95, г. Чернигов, 14035, Украина).

Derii Zhanna – Doctor of economy, Professor, Head of Department of Theoretical and Applied Economics, Chernihiv National University of Technology (95 Shevchenka St., 14035 Chernihiv, Ukraine).

E-mail: jannet_d@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3695-7202>

ResearcherID: F-3828-2014

Scopus Author ID: ID 57192007118

Зосименко Тетяна Іванівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки, Чернігівський національний технологічний університет (вул. Шевченка, 95, м. Чернігів, 14035, Україна).

Зосименко Татьяна Ивановна - кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры теоретической и прикладной экономики, Черниговский национальный технологический университет (ул. Шевченко, 95, г. Чернигов, 14035, Украина).

Zosyenko Tetiana – PhD in economics, Associate Professor, Associate Professor of Department of Theoretical and Applied Economics, Chernihiv National University of Technology (95 Shevchenka St., 14035 Chernihiv, Ukraine).

E-mail: tetiana.zosyenko@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-2230-4921>

ResearcherID: F-5095-2014

Scopus Author ID: ID 57192007118

Шадура-Никипорець Наталія Тимофіївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки, Чернігівський національний технологічний університет (вул. Шевченка, 95, м. Чернігів, 14035, Україна).

Шадура-Никипорец Наталия Тимофеевна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры теоретической и прикладной экономики, Черниговский национальный технологический университет (ул. Шевченко, 95, г. Чернигов, 14035, Украина).

Shadura-Nykyropets Nataliia – PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of Department of theoretical and applied Economics, Chernihiv National University of Technology (95 Shevchenka Str., 14035 Chernihiv, Ukraine).

E-mail: nikiporetc@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7990-0105>

ResearcherID: H-1176-2016